

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ד שבט תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין סד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סימן שנ"ג סעיף ב'.
מוסר: דבר בעיתו מתחילת פרק ח' עד "וכאשר יתבונן".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

חפץ שנפל לאוויר רשות הרבים ולא הגיע לקרקע - האם מותר להחזירו לרשות היחיד?

הטפחים התחתונים של רשות הרבים - מותר להחזירו לרשות היחיד, ואף אם החפץ אינו תלוי באוויר, אלא נח על גבי זיז כלשהו הבולט באוויר שמעל רשות הרבים; והטעם, מפני שהאוויר שמעל לעשרה טפחים אינו רשות הרבים, אלא 'מקום פטור'.

כפי שלמדנו, חפץ שנפל לרשות הרבים, וקצהו האחד נותר ברשות היחיד, ביד אדם העומד שם - גזרו חכמינו ז"ל שלא למושכו בחזרה לרשות היחיד, מחשש שיבואו להלק ולמשוך בחזרה אף חפץ שקצהו לא נותר ביד העומד ברשות היחיד, ויצא כולו לרשות הרבים; ויעברו על איסור דאורייתא של 'הוצאה' מרשות לרשות.

[שו"ע שנו, ב, ומשנ"ב יא-יג]

אולם, אם החפץ נפל לאוויר שמעל רשות הרבים, ולא הגיע לעשרת

הדף היומי בהלכה

האוויר הסמוך לקרקע - האם דינו כקרקע או כאוויר?

להחזירו, ולדעת הגר"א מקום זה נדון כקרקע, והרי זה כאילו החפץ נגע בקרקע.
וחפצים אחרים - יש אומרים שאסור להחזירם אף אם לא הגיעו לשלושת הטפחים התחתונים, ויש אומרים שדינם כספר קודש.

[שו"ע שנו, ב, משנ"ב טו-טז, וביה"ל ד"ה גוללו; ביאורים ומוספים דרשו, 4]

בהמשך לאמור: אם החפץ שנפל לרשות הרבים הגיע לתוך עשרת הטפחים התחתונים של רשות הרבים, אך אינו נוגע בקרקע, הדין כך:
ספר קודש (העשוי כספר תורה, כך שתיתכן מציאות שבה חלקו נותר ברשות היחיד וחלקו התגלגל לרשות הרבים) - אם לא הגיע לשלושת טפחים הסמוכים לקרקע, מותר להחזירו לרשות היחיד.
ואם הגיע לתוך שלושת הטפחים הסמוכים לקרקע - לדעת השו"ע מותר

הדף היומי בהלכה

האם מותר לזרוק חפצים מרשות היחיד לרשות היחיד אחרת שמעבר לרשות הרבים?

ואם גובהן של רשויות היחיד אינו שווה - כיון שבאופן זה קשה יותר לכוון בעת הזריקה, קיים חשש שהחפץ יפול לרשות הרבים ויביאווה מרשות הרבים לרשות היחיד, ולכן אסור לזרוק חפצים מזו לזו; אלא אם כן מדובר בחפץ שביד, כגון זכוכית, שאם יפול ישבר, ואין לחשוש שיביאווה.

[שו"ע שנו, א, ומשנ"ב א-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

שתי רשויות היחיד שמותר להעביר חפצים מזו לזו בשבת, וכגון שעשו 'עירוב חצרות', ורשות הרבים עוברת ביניהן - מותר לזרוק חפצים מזו לזו דרך האוויר שמעל לרשות הרבים, בגובה שמעל לעשרה טפחים, שהוא 'מקום פטור'. אולם, אסור להעביר חפצים דרך האוויר שמעל רשות הרבים, אף אם נושא אותם בגובה שמעל לעשרה טפחים.

בהתרגשות קנה ר' מרדכי כרטיס במחלקת העסקים המפנקת. לפחות פעם אחת להרגיש כמו 'מוישה דער גביר' מהסיפורים... 'איי! געוואלדיג! - התמוגג, מנסה את כל הכפתורים במושב המשוכלל

מעשה שהיה עם מסר מאלף לחיים

באותה שעה החליט אחד מהנוסעים ה'פשוטים' לערוך סיור בביזנעס קלאס - לראות במו עיניו את ה'עשירים' היושבים שם ולדבר עמם (וזאת מחמת מידת ה'אכנישקייט' - חטטנות וסקרנות יתר על השיעור - שתפסה אותו, או מאחר שכל מטרת נסיעתו הייתה לזכות את אחינו שבגולה במצוות 'הכנסת כלה', והחליט בנפשו להתחיל בעבודה"ק תיכך ומיד בעודו במטוס).

משקרב הלה למדור הביזנעס-קלאס, הסיט את הוילון המפריד בין המחלקות (כשמשרתי המטוס אינם מבחינים בכך) ולעיניו נגלתה דמותו של ר' מרדכי, אשר לבושו העיד עליו כי הוא אחד מאנ"ש, אדם פשוט משלנו. מכיוון שכך, נענה הלה ודיבר אל עצמו בקול: "אה, אה, סתם א שלעפער" (כלומר, לא עשיר זה אלא איש פשוט ביותר מעניי העיר).

ברגע זה הרגיש ר' מרדכי שכל האוויר יצא לו מהבלון בפיוץ אדיר... בין רגע הפך מעשיר ליורד רח"ל, כל 'עשרו' ירד לטמיון בפחות מרגע. אילו היה ביכולתו, היה פותח את חלון המטוס וקופץ משם מטה מטה עדי ארץ לגודל הבושה והבזיון... מעולם לא נפגע כ"כ כפגיעה זו שפגע בו ה'משולח' בקריאתו 'אה, אה, סתם א שלעפער'.

באותה שעה הבין ר' מרדכי היטב היטב, כי לא תועיל לו לאדם הישיבה בביזנעס-קלאס; גם המשרתים העומדים סביבו לא יעזרו לו במאומה, כל עוד שלא יקרה שינוי בעצם מהותו ומצבו. כל זמן שהמצב בחשבון הבנק אינו עולה מעלה מעלה, אזי כל 'ההופעה' מסביב לא תועיל כלום, ובת קול מכרזת ואומרת 'אה, אה, סתם א שלעפער'...

אף אנו נאמר לענייננו: אפשר לו לאדם לשהות במרכזו של 'ביזנעס קלאס' - הם ימי השובבים"ם שהם המקום והזמן לקנות את כל הטוב שבעולם, בתורה ויראת שמים; אפשר לו לאדם להימצא בין 'חבורה' טובה, בין עובדי ה', בין מאמינים, בין צדיקים - אבל כל זמן שלא יעשה שינוי אצל עצמו, כל עוד שלא יראה בחשבון הנפש שלו שעולה מעלה מעלה - עדיין בת קול מכרזת ואומרת 'סתם א שלעפער'...

שח הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מעשה שהיה ושמעתיו מבעל המעשה - אברך מן השורה מבני ירושלים היקרים (הדר בבי"ש) - בכבודו ובעצמו, ור' מרדכי שמו.

ר' מרדכי מסדר לרבים נסיעות (טיסות) לקברי צדיקים שבגולה, מטבע הדברים גם הוא נוסע רבות במטוסים ברחבי תבל. בכל נסיעה מתוספות לו עוד 'נקודות' (Points) אצל חברות הנסיעות, עד שהודיעוהו באחד הימים כי בנסיעה הבאה הוא זכאי לטוס ב'ביזנעס-קלאס' תמורת 100 שקלים בלבד (לאילו שאינם בקיאים: בכל מטוס יש כמה 'כיתות', פעמים שתיים ופעמים שלוש: מחלקה פשוטה בה נוסעים המון העם כשהם 'יושבים צפופים ומשתחווים צפופים'... ויש עוד מחלקה הנקראת 'ביזנעס קלאס' ולמעלה ממנה 'מחלקה ראשונה' בה יושבים הנוסעים בהרחבה גדולה, הכסא נהפך למיטה מוצעת בכרים וכסתות, משרתים עומדים הכן לשמשם בכל מיני שימוש במאכל ומשתה וכל צרכיהם. גם בבואם לשדה התעופה יקבלו אותם משרתים בסבר פנים יפות, לשאת את משאם ולהכניסם מדלת מיוחדת ללא כל המתנה בתור).

ר' מרדכי, שאבתה נפשו לחוש פעם אחת בחייו על בשרו את ה'טעם' של העשירי, להרגיש 'מוישה דער גביר' מהסיפורים, הסכים להשקיע ב'ביזנעס' זה 100 שקלים, ובהתרגשות רבה קנה כרטיס לביזנעס קלאס.

בבוא העת, הופיע ר' מרדכי בשדה התעופה נרגש כולו. ברוב חשיבותו אפילו לא הביט על התור של ה'מסכנים' הממתנים שעות בתור לעבור את מעבר הגבולות, רק הלך אחר כבוד עם ה'משרת' שהוליכו עד למקומו המכובד ב'מזרח' של המטוס... שם שקע לתוך הכסא - מטה, כשכל כולו אומר כבוד. 'איי! געוואלדיג!... מתמוגג הוא מנחת לארכו ולרחבו, תוך שהוא מנסה את כל הכפתורים להגביה המושב ולהנמיך ההדום אשר לרגליו וכן להיפך וכו' וכו', ומרגיש עצמו ב'עננים' - כפשוטו וכמדרשו. בהיותו בין שמים לארץ הרגיש כמי שנהנה מב' העולמות, עליון ותחתון, ובכל רגע ורגע שהמטוס הגביה, כן ביד דמיונו הטובה עליו חש שהוא מקפץ לשיא העושר והאושר, עוד רגע והוא כבר מתגנש בשמים וממעל לו...

(באר הפרשה יתרו תשע"ט)

שבת אחת בעת הקריאה לאחר 'שלישי', דפק לפתע הרב לוי על הבימה והכריז: "אנחנו מסיימים עכשיו את קריאת התורה". הקהל היה בהלם, אבל הרב לוי לא נרתע והחזיר את הספר להיכל...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בסיפור יהודי על רבה של פנמה

הקהל היה בהלם, אבל הרב לוי לא נרתע, והחזיר את הספר להיכל, לא לפני שלחש למקורביו שבתפילת מנחה ישרו את הקריאה, ולמרות שיהיו כאלה שלא ישמעו כבר את הקריאה, הוא עושה זאת כדי ללמד את הציבור לקח. מיותר כבר יהיה לציין שמהשבת ההיא לא נשמע עוד הגה אחד בבית הכנסת. כשסיפרתי את המעשה למו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, נהנה מאד ממעשהו של הרב לוי. כששאלתי היכן כתוב בתורה שמותר לעשות כך, ולהפסיק את קריאת התורה באמצעה, השיב לי מו"ח ואמר: 'היכן כתוב שמותר לשבור את הלוחות, כפי שעשה משה רבינו?'---

ואתנה לך את לוחות האבן (שמות כד יב)

המעשה התרחש במדינת פנמה, עם הרב המקומי הגאון רבי ציון לוי זצ"ל. זכורני, שכשסיפרתי את המעשה למו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, הוא חיכך ידיו בהנאה למול חכמתו של המרא דאתרא.

בקהילות בני ספרד מקפידים מאוד שלא לדבר בעת התפילה. והנה בקהילתו של הגר"צ בפנמה, החלו לדבר בתפילה ובקריאת התורה, וכל גערותיו של הרב נפלו על אוזניים ערלות. הקהל המשיך לדבר.

ויהי בשבת אחת, בעת הקריאה לאחר ה'שלישי', דפק הרב לוי על הבימה והכריז: 'אנחנו מסיימים בכך את קריאת התורה ומחזירים את הספר להיכלו. הדיבורים בבית הכנסת הם בזיון לספר התורה, ובצורה כזו אי-אפשר להמשיך לקרוא!'

(מתוך הספר 'מצות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

"כשאני רואה ילד שהולך ברחוב בדילוגים וקפיצות או דרך טיפוס על גדרות, אני יודע שמדובר בילד נורמלי. ילד שהולך תמיד רגיל ונינוח, בלי לקפוץ או לחפש משוכות, מבחינתי הוא לא ילד רגיל..."

"צריך לחנך ולטפל, אך הכל בפרופורציות... לא מזמן גם אנחנו היינו ילדים" - הרב ג' רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א בטור מרתק על 'מקצוע ההורות'

"הבן שלי חזר משבת הגיבוש בצפת, אליה נסעתם עם בני הישיבה", אמר לי בצער אבא, תלמיד חכם מופלג לפני שנתיים, "ונראה שכל מה יצא לו מהשבת, זה לא השיעורים, החברות והדרשות, אלא תמהונים שפגשתם ליד קבר הב"י, הפנצ'ר של גלגל האוטובוס והריקודים בליל שבת של 'לכה דוד' בנוסח צפת"... לא היה גבול לשמחתי. "אם כך אז השגנו את מטרתנו!!", הסברתי לו, "הרי גם בישיבה באלעד יכולנו ללמוד בהתמדה. כל מה שלקחנו את הבחורים לצפת, עם כל העמל וההוצאות והטרחה המרובה, נועד כדי שהם יחוו חוויות חדשות ולא רגילות, וכך הם ישובו לישיבה עם מטען של סיפורים ותחושות, יהודים חדשים, ניגונים לא מוכרים ופנצ'ר אחד בגלגל. ניקינו להם מעט את הראש, הרפינו את מוחם וגופם, באווירה תורנית חמימה, כך הם ישובו ללמוד טוב יותר את הסוגיות הבאות..."

"הבן שלי לומד טוב כל השבוע, אבל בליל שבת הוא בקושי קורא 'שנים מקרא' ומיד נרדם. הוא לא יכול ללמוד יותר בלילות השבת החורפיים הארוכים?", תוהה אב מתוסכל. "הבן שלי לא לומד שום מסכת נוספת מחוץ לסדרי הישיבה. אין לו שום 'מושגים' בידיעת התורה", מתעצב על ליבו אבא אחר, ואני מסביר: "הבן שלך מגיע לישיבה בשבע בבוקר ושב הביתה בתשע וחצי בערב. הוא לומד סוגיות קשות וגם נבחן בכתב על העיון והבקיאות בכל שבוע. נו, מה לעשות, בליל שבת הוא עייף..." "הוא עוד ילמד הרבה מסכתות, לא צריך לדאוג. הוא בסך הכל פיזקאלע, בחור צעיר לימים. יש בחורים שרוכשים את החשק ואהבת רכישת התורה בגיל צעיר יותר. אחרים בגיל מעט יותר מאוחר..."

אם נצפה מילדינו להתנהג תמיד כמו מלאכים, אנחנו צפויים לאכזבות ולתסכולים תמידיים. לא כדאי לנו לצפות מהם שלעולם לא יחטפו אחד לשני משחקים ללא רשות, או שתמיד יישבו רגועים ושלווים במהלך כל סעודת השבת הארוכה, ויקשיבו בנימוס לסיפורי פרשת השבוע של מנחם ונחמי מהגן, לוורטים של מוישי וחיים מהחיידר, לחידון של רבקי מכיתה ו' ולדרשה של אבא על פרשת השבוע.

והאמת היא, ככל שזה נשמע לנו מפתה, אנחנו לא באמת רוצים שילדינו יתנהגו כך. אנחנו רוצים שהם יהיו אנשים אמיתיים, בני אדם ייחודיים, עם טווח רחב של רגשות ומחשבות, עם כוחות וחולשות. אנחנו רוצים לעזור להם לנתב את המרץ שלהם לערוצים מועילים, ואנחנו רוצים להתענג מהאנרגיות, מהשמחה והשובבות שלהם. הלא כן?!

"לפי דעותיו ומידותיו של הבן, יתנהג עמו האב באופן שלא יחטא. ואם חטא, ימהר האב למחול לבנו לבל ייענש בסיבתו. ולא ידקדק כל כך עם בניו. ופעמים יעשה עצמו כחרש לא ישמע, וכאילו אינו רואה. ולפעמים יבטל רצונו מפני רצונם, וזה כלל גדול לרוצה לזכות את נפשו ואת נפש בניו" (פלא יועץ). "דווקא הקשר העמוק בין אבות וילדים, הוא הוא המכוון את הילדים אל דרך ד'. אי לזאת, חייבים לשמור על הקשר הטבעי הזה לבל ינתק לעולם. הא כיצד? אסור לאדם להטיל אימה יתירה בתוך ביתו, כי הרבה קלקולים באים על ידי רוב מורא. אין לך דבר המקלקל את היחס הלבבי בין אבות לבנים, כמו רוב מורא. כשהילדים עוד רכים, על האבות לדאוג ליום שבו יעמדו על דעתם, פן חס ושלוש מהתקבץ רשמים שליליים מרוב פחד והטלת אימה בבית, יבעטו בהוריהם וילכו לדרכם" (הגר"ש וולבה זצוק"ל).

(יחד נאמן י"ז בשבט תשע"ט)

ילדינו אמורים לכבד אותנו כצו התורה ואנו מצויים לחנכם לכך. אך גם אנו, כהורים, צריכים לחוש שתפקיד ההורות שלנו הוא חובה ולא רק זכות. וכך הורה רבנו הגדול רשכבה"ג בעל אבי עזרי זיע"א (אורחות הבית, עמודים ריג-רטז): "עלינו לזכור כי מקצוע ההורות לא רק זכות יש בו, אלא גם חובה ואחריות גדולה לחנך את הבנים והצאצאים כפי רצון התורה והקב"ה, כשחובה להעניק את ההשקפה הטהורה ולהביאם לידי כך שתהא השלהבת עולה מעליה, ושיהיה כל חפצם אך ורק לעשות רצון קונם באהבה. לפיכך סבר רבנו כי אחד מתפקידיהם היותר נכבדים של האב והאם הינו להעניק לבניהם בית חם ואוהב וסביבה תומכת, וזאת על מנת שבסיס זה יאפשר להם למצוא בתוכם פנימה את הכוחות הנדרשים לשם ההתעלות וההתגברות על המפריעים השונים. ההורים אשר אינם עושים כן, היה רבנו אומר, הרי הם גורמים בידיים לאבד את נפשם של בניהם ובנותיהם אם לא בטווח הקרוב, הרי שבשלב מאוחר יותר.

"רבנו מרן הגרא"מ שך זיע"א הוסיף ואמר: 'תפקידכם כהורים בבית הוא לנהוג עם בניכם בשיא האהבה ולבוא לקראתו בכל דבר שניתן. תקנו לו כל צרכיו, תכינו אוכל כראוי וכן הלאה. אך לחינוכו אל לכם לדאוג. זהו כבר תפקידה של הישיבה ושל המשגיח, וחזקה עליהם שיעשו מלאכתם באמונה. את התוכחה הניחו למשגיח. הבית לעומת זאת חייב להקרין חום, שאם לא כן עלול הבחור הצעיר לחפש את החום החסר לו במחוזות אחרים!!'.

"...ואמנם רבינו יחס משקל רב לתפקידם של ההורים בבית, תפקיד אשר ערכו רב ביותר, כאשר הוא מתבצע בדרך הנכונה כאמור. כאשר פנו אליו אברכים והתייעצו עמו בדבר אפשרות לעזוב את הבית לחלק מימות השבוע למטרת הרבצת תורה או מטרות נעלות אחרות, הוא היה דוחה את ההצעה על הסף, שכן את חלקו של האב בבית ובחינוך הילדים הוא ראה כחובה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים בלבד. חובה הקודמת לכל שיקול אחר" (אורחות הבית, שם). המריבות עם הילדים מתישות אותנו. "ואברהם זקן, א"ר יהושע בר נחמני: הזקנה קופצת על האדם מפני היראה, ומפני כעס בנים..." (תנחומא, חיי שרה). לא תמיד הילדים אשמים. הרבה פעמים יש לנו ציפיות גבוהות מדי.

פעם שוחחתי עם אחד מגדולי ישראל, שאמר לי בתוך דבריו את המשפטים המחכימים ביותר: "כשאני רואה ילד שהולך ברחוב בדילוגים וקפיצות או דרך טיפוס על גדרות, אני יודע שמדובר בילד נורמלי. אבל כשאני רואה ילד שהולך תמיד רגיל ונינוח, בלי לקפוץ או לחפש משוכות, מבחינתי הוא לא ילד רגיל... ילדים הם קופצניים ושובבים מטבעם. כך עליהם להתנהג..."

ילדים וילדות נורמליים הם אלו ששוכחים מדי פעם את המחברת בבית, שנעצרות לפעמים לדבר עם חברה ושוכחות את עצמן, וכן, כאלו שרבים עם אחים ואחיות שלהם בצעקות וצווחות ואפילו בהרמת ידיים. נכון, צריך לחנך ולטפל, אך הכל בפרופורציות. בל נשכח שלא מזמן גם אנחנו היינו ילדים ו...

"הבן שלך מצוין", הארתי פנים לאבא אחד. והוא שאל בזהירות אם הוא לא מפטפט לפעמים בשיעור, כמנהגו מימים ימימה.

"הוא מקשיב ומשתתף מצוין, מבין היטב את הנלמד. וכן, הוא לפעמים מפטפט. אני גוער בו, כמובן, כדי להפסיק את הפטפוט. אבל אני זוכר שפעם גם אני הייתי בחור בישיבה קטנה וצריך לזכור שזה לא סוף העולם..." ענית לי.

הסעודות פתחו צוהר לעולמם של אברכי 'דרשו', שבין לבין, בין דרשת הדיין מטורונטו לבין משאו של ראש הישיבה מלייקווה, ניגשו פה ושם אל הדוכן. אחד מהם שיתף את הציבור בסיפורו האישי...

פרק נוסף מרשמינו של סופר 'המודיע' מהשבת המיוחדת של 'דרשו' בקונטיקט

ישראל הרשקוביץ

הרבה שמות היו לה לשבת הזו. היא הייתה מרכזה של 'הכנסיה העולמית של דרשו', אך בפועל, השם שהוצמד לה באירוע עצמו היה השם שביטא אותה יותר מכל: "שבת חיזוק לומדי תורה". כי זו הייתה מהותה של השבת הזו: לחזק ולעודד את המוני הלומדים, שכיום נחשבים לתלמידי הישיבה העולמית של 'דרשו'.

היו שם מאות אברכים, שהמכנה המשותף של כולם הוא היותם תלמידי המסגרות השונות של 'דרשו'. אם המדובר בלומדי 'קניין ש"ס', לומדי 'הדף היומי בהלכה', או כל תוכנית ומסגרת אחרת במפעל העולמי שכל מטרתו להגביר חיילים לתורה. ומהרגע שבו דרכו רגליהם על מפתנו של מלון 'רויאל קרויאן' בסטמפורד, קונטיקט, קיבל אותם הצוות הענק והמאורגן של 'דרשו' שהופעל כולו, על זרועותיו השונות, מתוך מטרה ממוקדת אחת: לישא את הלומדים הללו על כפיים ולספק להם, לפחות בשבת הזו, מעט מן המעט מהגיע להם - אך בלי כל גבול ומידה.

היה זה מבין לראות את האברכים, שכל מהותם מתרכזת בגמרא שאותה נשאו תחת בית שחיים, תוהים בבלבול מול צוות המלון המכרכר סביבם כשהוא מוביל את המזוודות לחדרים, בעוד עשרות הדיילים שעמדו הכן בעמדות השונות מכוונים אותם לעבר הברים העמוסים, שבמשך כל השבת לא שממו לרגע, עם תקרובת שהתחלפה בקצב מסחרר: היו שם פירות חתוכים ועוגות מעוצבות, חטיפים מלוחים לצד ממתקים ושוקולדים, קוגלים וחמין, שתיה חמה וקרה במגוון של סוגים, מעדנים מזון אל זן, כשמה שהוצג כבר המיועד לגברים היה שונה לחלוטין מזה שהונח בעזרת הנשים.

שלא לדבר על הסעודות עצמן, והכיבוד שהמתין בחדרים. כל התמונות המוכרות לנו מהארועים והדינרים המפוארים המיועדים לנגידים המוגדרים כ'תומכי התורה', התממשו להן ב'שבת דרשו' אם כי בהבדל אחד: במקרה זה האורחים לא היו אלא לומדי התורה, שניכר היה כי הנהלת 'דרשו' אינה חוסכת בכל השקעה כלפיהם והיא מבקשת להרעיף עליהם עוד ועוד, ככל שרק אפשר.

"המטרה היא לא רק לכבד את לומדי התורה", הבהיר בדרשתו נשיא 'דרשו', ר' דוד הופשטטר, שביטא את הרוח המניעה את הארגון: "המטרה היא לייקר אותם ולהראות לציבור כולו כי המחנה הזה של 'שבט לוי', של העוסקים בתורה, הוא השבט המובחר ביותר. אמנם יש את המחזיקים, התומכים, כל אלו שיש להם נגיעה בתורה וזכותם רבה מאד. אך אלו שזכו ויש להם חלק בתורה? הרי ככל שנכבד ונוקיר אותם לא נוכל לתת להם את המגיע להם..."

אך למרות שאכן אי אפשר, ובעצם 'כל חפציק לא ישוו בה', ניכר היה שמארגני השבת יצאו מגדרם בכדי לספק לאורחים את המירב, ואם דיברנו על הפן הגשמי, הרי שהוא החוויר לעומת הפן הרוחני. במהלך השבת ססדיה תוכנו היטב והתוכנית בוצעה כמובן בדיוקנות אמריקאית טיפוסית, לא היה ולו רגע דל. שיעור רדף שיעור, דרשה רדפה דרשה. השיעורים התקיימו בצפיפות בשעות אחה"צ של ערב השבת, נמשכו עד רגע לפני קבלת השבת (אז התקיים ש"ת עם הגאון רבי ראובן פיינשטיין שליט"א, שהמיקרופון היה אחוז בידי עד רגעים לפני כניסת השבת, אם כי השיחה נמשכה גם אחרי כניסתה - ללא המקרופון), בין התפילות, בסעודות, בין התפילות לסעודות, קודם שחרית ואחרי מוסף ולפני מנחה. שיעורים לגברים ודרשות לנשים. דרשות מראשי הישיבות הליטאיות ו'שמועסן' מהמשגיחים החסידיים.

והלומדים? הם נעו בתזויות משיעור לשיעור כדבורים המלקטים צוף מפרחים, עושים מאמצים עילאיים שלא להחמיץ ולו שיעור ודרשה אחת. נכנסו לשיעור אחד, ומיד לכשהסתיים מיהרו אל הבא אחריו. שאבו מלוא חופניים מהטוב שהורעף עליהם, כשהם מבקשים לנצל כל שניה, כל רגע. "ההרגשה היא כמו בישיבה" התמוגג אחד האברכים שסיפר כי "משבת

כזו של 'חיזוק' אני אכן שואב חיזוק עד השבת הבאה..."

והיו את התפילות. הן התקיימו באהל ענק שהוסב לבית כנסת מפואר, שם התפללו קרוב לאלף האורחים במניין אחד ובנוסח אחד. אגב, הפעם, בניגוד לפעם הקודמת, ניתן היה להבחין שהרוב המוחלט בהיכל היו חובשי שטריימלך - מה שלימד על כך שארגון 'דרשו' חדר ובעוצמה למרכזים החסידיים. וכאשר אך פתח בעל התפילה, ר' אייזיק האניג - אף הוא מלומדי 'דרשו' הוותיקים - ב'לכו נרננה' בקולו הערב, הגבוה והמתוק, כשהוא מלווה במקלהת 'שירה' הידועה, נעו אמות הסיפים. ניתן היה לחוש את ה'וקראת לשבת עונג' בעליל.

אך עם כל הכבוד, השיא היה בעת הסעודות.

רגעי מבחן

די צפוף היה באולם, בו הסבנו כתף לצד כתף בשלוש סעודות בלתי נשכחות, שהותירו אחריהן טעם עוצמתי שמיאן להתפוגג, והכוונה אינה בהיבט הקולינרי, שאף הוא, בנסיבות אחרות, היה זוכה לסיקור נפרד. היו שם אברכים מסקווער ומסאטמאר, מגור בעלזא ומויז'ניץ, צעירים ומבוגרים, אברכי כולל בעיקר אך גם 'בעלי בתים' רבים, שהסבו יחדיו לסעודתא דמהימנותא, בה נתנו דרוור לעליצות ששפעה מהם וגלשה מליבותיהם. במהלכן הם ביטאו את אותה שמחה זכה וטהורה, השמורה לאלו שזוכים ליטול חלק ולהגיע למעלות גבוהות בהבנת התורה ובזכירתה, אלו שרכשו בעמל ויש להם קניין משלהם בתורה.

הסעודות פתחו צוהר לעולמם הפנימי של אברכי 'דרשו', שבין לבין, בין דרשת הדיין החסידי מטורונטו לבין משאו של ראש הישיבה מלייקווה, היו כמה מהם שניגשו אל הדוכן. אחד מהם, אברך סקווראי צעיר ותוסס, שיתף את הציבור בסיפורו האישי. הוא שהה לאחרונה לצד מיטתו של בנו שהיה מאושפז באותה העת בבית החולים. השעות נקפו, המחוגים רצו, אך הוא ובני ביתו היו מוטרדים בבעיה אחת: מחר ישנו מבחן...

עבור הנוכחים המילה 'מבחן' משמשת כשם קוד, ולא במובן הרגיל של המילה. כי זאת יש לדעת: ה'מבחן' הינו הציר סביבו סובבים חייהם של אברכי 'דרשו'. אחת לחודש מגיע הרגע שבו עומדות הידיעות למבחן, כשלא חסרונה של המילגה הוא המאיים, אלא העובדה שהציון מציב מראה ומשקף את רמת היגיעה. זהו הרגע שבו מגלה הלומד האם אכן הדפים שנלמדו הם בגדר של 'מונח בכיסיה' או לא. משכך, ברור שאת יום המבחן אי אפשר להחמיץ, יהיה מה שיהיה. "לפי הלוח של מבחני 'דרשו' אנו קובעים מתי יערכו חתונות הילדים, מתי יסעו ומתי יחנו", משתף אותנו אחד הלומדים, ברצותו להסביר את משמעות המילה 'מבחן' לכל אחד מלומדי 'דרשו'.

"ואני", מוסיף ומספר אותו אברך, "נמצא בבית חולים כשמחר יש מבחן". למחרת נכנס הילד לניתוח. לא מסובך אמנם, אך בכל זאת - ניתוח. בלילה שלפני שקד האב על הגמרא לצד מיטת הילד, ובבוקר הגיעה האם והורתה לבעלה: אתה הולך הביתה. אמנם יש ניתוח, אך יש גם מבחן.

"לא נותרה לי ברירה. הגעתי הביתה השכם בבוקר, חזרתי שוב על החומר וניגשתי למבחן. שכחתי מהילד, מהניתוח, וצללתי לסוגיות. סיימתי עם המבחן ושעטתי לבית החולים, שם התעורר הילד לאחר שבו"ה הכל עבר בהצלחה. לאחר כמה ימים הגיעו התוצאות שלימדו שאמנם קיבלתי ציון נמוך מהרגיל, אך בכל זאת - עברתי. מעולם לא שמחתי כל כך הרבה מציון כל כך נמוך..." (באנגלית, מה לעשות, הביטוי נשמע מוצלח יותר). בשלב מסויים כבר לא יכלו המסובים להמשיך ולשבת, והרגליים התנשאו להם בריקוד. היה זה ריקוד שבו ניתן שבח והודיה לנותן השבת, אך בד בבד לנותן התורה. דקות ארוכות מאד שוררו שם 'ישמחו במלכותך' אך גם 'כי הם חיינו', והאמת היא שהיינו הך: היתה זו שבת של תורה, כשרק אלו שאכן מגיעים לרמות גבוהות בידיעת התורה זוכים לטעום את טעמה של השבת.

באחד הימים הגיע מרן למסור את השיעור כשהומו עומד על ארבעים מעלות! לאחר מספר דקות נעצה, מאחר שלא יכול היה לדבר

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על מסירות נפשו של מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל

"תקרא את השלחן ערוך ותסביר", אמר לי מרן, "הלא אתה מוסר שיעור ברוממה [זהו שיעור שהתחלתי למסור על פי בקשת מרן], ומה שאתה אומר להם שם - תאמר פה".

התחלתי לדבר, ואחרי עשרים וחמש דקות חש מרן שנסככו בו כחות מחודשים, המשיך בעצמו את השיעור והחל לפלפל פלפולים עמוקים. על ידי לימוד התורה הקדושה התרפא מרן, כפי שנאמר: "רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך" (משלי ג, ח), וכן, "כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא" (משלי ד, כב).

(מתוך הספר 'משכני אחריו' משפטים)

רבנו עובדיה יוסף זצ"ל היה שם מבטחו בבורא העולם, והיה נמנע ככל יכולתו מלפנות לרופא בשר ודם. עד שהגיע לגיל זקנה ושיבה, לא נזקק מרן לתרופות כלשהן.

זכורני, שלפני למעלה מארבעים וחמש שנה, כאשר היה עדיין מוסר שיעור לבעלי בתים בבית הכנסת 'שאלו צדקה', הגיע מרן באחד הימים למסור את השיעור, כאשר חומו עלה עד ארבעים מעלות! על אף חוליו, לא היה מרן מוכן לבטל את השיעור הקבוע בשום פנים ואופן. זיכוי הרבים היה חלק מנשמת אפו ממש. באותה פעם התחיל מרן את השיעור, ולאחר מספר דקות נעצה, מאחר שלא יכול היה לדבר. הוא קרא לי ואמר: "רבי ראובן, בא, תשב לידי ותדבר". אמרתי לו: רבנו, לא הכנתי שיעור, ומה אגיד להם?

לפתוח את השבוע עם סגולה נפלאה לפרנסה

על סגולת אמירת 'ויתן לך' במוצאי שבת

"ויתן לך" במוצאי שבת? השיב הלה: לא אמרתי, כי הייתי טרוד. אמר לו: ואיך אפשרי שיהיה לך "ידיד" טוב ותרויח מעות, כשלא אמרת "ויתן לך"?! קח סידור בידך, ואמור "ויתן לך" ('אמרי פנחס השלם' שער השבת אות ח"י). כיוצא בזה מובא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב שאמר: מי שאינו אומר 'ויתן לך' במוצאי שבת, איני יודע מאין לוקח פרנסתו במשך השבוע. ולשון דומה מובא בשם הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא: איני מבין איך יכול יהודי להמשיך פרנסה בכל השבוע אם לא אמר 'ויתן לך' במוצאי שבת. ובקונטרס 'כנפי יונה' להחסידי רבי יונה צלר מובא, שהרה"ק מרוז'ין אמר: איני יודע מנין יש ליהודי שפע בכל ימי השבוע אם הוא אינו אומר 'דרור יקרא' בסעודה שלישית ו'ויתן לך' במוצאי שבת. ואם יקשה לך שאנו רואים יהודים שאינם אומרים ובכל זאת יש להם שפע, רע ומר הוא השפע שאינם יודעים מאין הוא בא, עכ"ד.

(מתוך מדור 'עם סגולה' ב'המבשר תורני' כסלו תשע"ט)

י. חיימזון

בתפוצות ישראל נהוג לומר במוצאי שבת את 'ויתן לך וגוי', שהם פסוקים של ברכה לסימן טוב, כדי שיתברכו במעשה ידיהם בתחילת ימי השבוע. מנהג זה כבר הוזכר בספרי הראשונים (עי' בספר 'כל בו' סי' מא, בספר 'אורחות חיים', לרבי אהרן הכהן מלוניל ובספר 'אבודרהם' סדר מוצ"ש) ומובא ברמ"א (סי' רצה, ע"ש במ"ב). בספר 'סדר היום' (לרבי משה אבן מכיר, ריש מתיבתא בעין זיתון שבצפת, י"ל בשנת ש"ט) כתב, נוהגין לקרוא פסוקים של ברכה (במוצ"ש) כמו 'ויתן לך וגוי', וכל המוסיף הרי זה משובח, מפני שתחילת השבוע צריך להראות ענייני טובה וברכה, וסימנא מילתא. וכמה צדיקים אמרו שאמירת 'ויתן לך' היא סגולה נפלאה לפרנסה. ומסופר פעם אחת באיש אחד אל הרה"ק רבי בנימין זאב מבאלטא (נפ' כ' בכסלו שנת תקפ"ג; היה תלמידו של הרה"ק רבי פנחס מקוריץ), והיה זה ביום שלישי, והתאונן בפניו, שבא לכאן על היריד ואינו מצליח להרויח כלום. שאלו: אמרת

כיום כ-85% מהביצים המשוקות למאכל אינן ראויות לגדל אפרוחים. האם מותר לזרוק את הדם ולאכול את הביצה?

דם הנמצא בביצה - איסורו מדאורייתא או מדרבנן? והאם בימינו השתנו הנסיבות

שנוצרו במעי התרנגולת על ידי חומה של האדמה בלבד, במקומות שמצויים בהם תרנגולות בלבד. אם איסור אכילת דם ביצה הוא מדרבנן, שמא יטעו ויאכלו דם עופות, הרי שדם ביצה זו אסור גם כן. ברם, אם איסור דם ביצה הוא מן התורה, הרי שדם שנמצא בביצה שאינה מגדלת אפרוח, אינו דם ממין בשר, והוא מותר באכילה. הוי אומר, שאם איסור דם בביצה הוא דרבנן, הביצה אסורה, ואם איסור זה הוא מן התורה, הביצה מותרת!

ברם, מדברי הפוסקים עולה, כי חילוק זה אינו נכון. שכן, כאמור, הטעות של בני האדם עלולה לנבוע מאכילת דם שאפרוח יתפתח ממנו, אזי הם יטעו שדם של עוף מותר. אך כאשר אדם אוכל דם של ביצה עקרה, הוא יודע היטב שדם זה לא יתפתח לעולם לבשר, ולפיכך, הוא לא יטעה במאומה.

אכן, נפסק להלכה ("שולחן ערוך" שם סעיף י"ד), שביצה זו מותרת באכילה, אך יזרוק את הדם משום מראית העין.

הביצים בימינו: משהגענו עד הלום, נתמקד במציאות זמננו. כיום, כ-85% מהביצים המשוקות למאכל, מוטלות על ידי תרנגולות המוחזקות בלולי הטלה שבהם נמצאות תרנגולות בלבד, וביציהן אינן מגדלות אפרוחים. ברם, כ-15% מן הביצים המשוקות למאכל מקורן מלולים מעורבים. כאשר אדם פותח ביצה בביתו ומגלה בה דם, הוא אינו יודע אם זו ביצה המסוגלת לגדל אפרוח ועליו לזרוק את כל הביצה, או שזו ביצה שאינה מסוגלת לגדל אפרוח והוא רשאי לזרוק את הדם בלבד ולאכול את הביצה [כמובן, שנתון זה נתון לשינויים].

כל ביצה שנמצא בה דם - יש להחמיר שלא לאוכלה: ובכן, אף על פי שרוב הביצים אינן מסוגלות לגדל אפרוחים, כתב הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת "אגרות משה" יו"ד ח"א סימן ל"ו), כי אמנם מצד הדין יש להתיר את הביצה מדין "רוב", אך ראוי להחמיר מאחר שעבור רוב רובם של בני האדם, הפסד של ביצה אינו נחשב הפסד כלל.

(גיליון 'מאורות הדין היומי' מס' 1027)

"וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה" (ויקרא ז כו) - יהודי אינו רשאי לאכול דם. מן התוספת "לעוף ולבהמה" דרשו חכמים ("תורת כהנים" שם, וכריתות כ ב), כי דם שמקורו מבשר, כעוף וכבהמה - הוא האסור, אך דם ביצים מותר, שהרי הביצים אינן מין בשר. ברם, הגמרא (חולין סד ב) מסייגת את ההיתר ואוסרת את אכילת דם הביצים במקרים מסויימים, ורבותינו הראשונים נחלקו בביאור גמרתנו, כפי שיבואר להלן.

דם ביצים אסור מן התורה: יש מן הראשונים (עיין תוס' שם, רא"ש שם תי' ב' לרש"י, סמ"ג וסה"ת שם, רשב"א חולין שם ובתוה"א ומשה"ב שם ובתשובותיו ח"א סימן מ"ו, טוש"ע סעיף ס"ו א', ועיי"ש בב"י) שנקטו, כי אמנם דם הנמצא בביצה מותר מן התורה, אך הדם שממנו יתקדם האפרוח אסור מן התורה, משום שהוא נחשב דם של בשר, שהרי יתפתח ממנו אפרוח. על מיקומו המדוייק של דם זה נחלקו האמוראים בסוגייתנו, והפוסקים לדורותיהם הוסיפו לחלוק בשיטותיהם, ולפיכך, כתב הרמ"א ("שולחן ערוך" שם סעיף ג'), התפשט המנהג להמנע מאכילת ביצה שנמצא בה דם בכל מקום שהוא, מחמת הדעות השונות.

דם ביצים מותר מן התורה: לעומתם, סוברים ראשונים אחרים (עיין תוס' ד"ה "והוא שנמצא בקשר שלה", רשב"א בסוגייתנו וב"תורת הבית" בית ג' שער ה', רא"ש חולין פ"ג סימן ס"ג בת"א, ר"ן בסוגייתנו, ספר התרומות סימן כ"ז, סמ"ג לאוין קל"ב, "מאירי", דעה א' בטור יו"ד סימן ס"ו, "שולחן ערוך" שם סעיף ב'), כי לעולם דם ביצים מותר מן התורה וחז"ל אסרוהו, שכן, כאשר אדם יודע שהוא רשאי לאכול דם שעתיד להתפתח לאפרוח, הוא עלול לטעות ולחשוב שגם דם עופות מותר באכילה.

ביצה שאינה מגדלת אפרוח: לאור הנתונים שקיבצנו עד כה עולה, לכאורה, השלכה הלכתית מעניינת עד למאד ממחלוקת הראשונים, אם איסור אכילת דם שיתקדם ממנו אפרוח הוא מן התורה או מדרבנן. שהנה, יש ביצים שלעולם לא יתפתח מהן אפרוח: ביצים שהוצאו ממעי התרנגולת בטרם זו הטילתן, וביצים

השעה היתה 10:00 בלילה והרב עלה לשכב במטתו באומרו לי: 'אנחנו ישנים קצת וקמים'. דומיה השתררה בחדר... לפתע שמעתי את קולו: "מה השעה?" הבטתי בשעון, חמשה רגעים חלפו...

"במיעוט שינה" - הנהגתו המופלאה של הגה"צ המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל

עד לאחר עלות השחר. חשבתי שאך מקרה הוא שרבנו לא הצליח להרדם כהלכה, וקויתי שבליילה הבא תהיה שנתו כראוי, אבל תקותי התבדתה, כי בכל הלילות שלנתי אצלו ראיתי שהרב נהג בקביעות לעלות בשעה 10:00 על יצועו וכעבור עשרים דקות הזדרז לקום לעבודת שמים.

לא יכולתי להחריש לנוכח מראה עיני, סיפרתי זאת לרבנית בשובה לביתה והיא אישרה בפה מלא שזו הנהגתו היחודית של הרב להסתפק בעשרים דקות שינה בכל לילה ולילה. רק ביום הינו נח קצרות לאחר זמן קבלת קהל. הרבנית הוסיפה שכך הרגיל הרב את גופו מאז שנות נעוריו, למעט ככל האפשר בשינה רק כדי קיום הגוף ויותר לא. ואמנם כך הורה הצדיק לבחורי ישיבה בגילאים שש עשרה ושבע עשרה, להסתפק בחמש שעות שינה ביממה והשאר להקדיש לתורה ולעבודת ה'. כשהללו בגרו בשנים ציוה עליהם לקצץ אף ממכסה מצומצמת זו, ובמקום חמש שעות לישון רק ארבע. וכאשר שאלוהו איך תספיק שינה כה מועטת, ענה: ארבע שעות יספיקו לכם בתנאי שתעסקו בתורה יומם ולילה".

(אוצרות האגדה)

"אבל הדיבור והשינה, הקיצור בהם משובח" (שער עבודת האלקים פ"ד) מספר ומעיד הרב י' ל' אשר לן בביתו של הגה"צ המקובל רבי מרדכי שרעבי זצ"ל בתקופה בה היתה הרבנית ע"ה מאושפזת בבית חולים: "חודש ימים ברציפות ישנתי בבית הרב, ולילה אחר לילה הייתי עד ראייה לצורת השינה של הצדיק. השעה היתה 10:00 בלילה והרב עלה לשכב במטתו כשהוא עייף ויגע מעמל היום, באומרו לי: 'אנחנו ישנים קצת וקמים'. סגר עיניו, דומיה השתררה בחדר. עצרתי את נשימתי כדי לא להפריע לצדיק במנוחתו.

לפתע שמעתי את קולו הקורא אלי: 'מה השעה?' הבטתי בשעון. חמשה רגעים חלפו בלבד. עשר וחמש דקות, עניתי. הרב סגר שוב את עיניו ואני קויתי בכל לבי שעתה הוא ירדם. אך שוב שמעתי את קולו העדין קורא לי: 'מה השעה?' עשר ועשר דקות, עניתי, ובלבי תמחה: מה, עדיין הרב לא נרדם? המשכתי בעסוקיי בחדר השני, ושוב נשמע קולו המבקש לדעת את השעה. נדהמתי, כשמחוגי השעון הורו על השעה 10:20 והרב התרומם ממשכבו וכשפניו שוחקות אמר לי: 'די לנו, התיקון בשינה כבר נעשה, העיקר שמנו הראש על הכרית, זה די בשבילנו. עתה נקום לעבודת שמים'. בטרם עכלתי את דבריו ראיתי שהתגבר כארי מעל יצועו, נטל דיז' כדת וכדן ופתח בסדר לימודים ארוך ומייגע שנמשך

אם חברו התחיל לצערו בדברים - מותר לו לענות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

חז"ל שגדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שנאמר בה "ויראת מאלקיך" ולא נאמר כן באונאת ממון. ועוד אמרו חז"ל (בבא מציעא) שכל השערים של תפילה ננעלים חוץ משערי אונאה, שהצועק על אונאת דברים אין השער ננעל בפניו, וביאר הח"ח לקמן שאינו ננעל להיפרע מן המאנה, כדברי רש"י (שם), משום שהוא צער הלב וקרוב להוריד דמעות.

ומה הדין אם חברו התחיל לצערו בדברים, האם מותר לו לענות? - כתב החפץ חיים לעיל שבשעה שמחרפו לכולי עלמא מותר לענות, כי בשעת מעשה אי אפשר בטבע האדם להיות כאבן שאין לה הופכין, ורק מצד מצווה ומידה טובה בעלמא, למי שבירכו ה' במידות קדושות, לא יענה ויהיה מן הנעלבים ואינם עולבים. ושלא בשעת מעשה, כתב שיש בזה מחלוקת בין הראשונים האם מותר לנקום בו ולצערו בחזרה, וספק דאורייתא לחומרא. ולבזותו בפני אחרים כתב שלכולי עלמא אסור.

בהמשך דברי החפץ חיים' בפתיחה (לאווין - סעיפים יב-ג) אנו למדים על איסורים נוספים הכרוכים בלשון הרע, אחד מהם הוא איסור הונאת דברים, דהיינו: "לפי מה שרגילים הרבה פעמים לבזות לחברו במעשיו הראשונים, או בפגם משפחה, או במיעוט חכמתו בתורה או במלאכתו, כל איש לפי עניינו, דברים אשר יכעיסוהו ויבהילוהו ולא יוכל להעזר מהם" (שאיין לו מה להשיב עליהם ולסתור אותם).

ב'ביאורים ומוספים' מביאים דוגמה לכך מדברי החפץ חיים' לקמן: כגון שלא אומר לו בפירוש את דברי הלעג וההיתול, כי אז חברו ישיב לו בכפל כפליים, וגם לא יחשב על ידי זה לחכם בין השומעים, ולכן מתחכם ואומר דבריו בלשון ערמה, כדי שלא תובן כוונתו רק אחר ההתבוננות, כדי שחברו יישאר בביזיון וכלימה כי לא יוכל להשיב, וכאשר יתפרסם הדבר יוסכם על ידי זה לחכם בעיני כל... על גודל חומרת עוון אונאת דברים מביאים ב'ביאורים ומוספים' מה שאמרו